

INHOUDSOPGAVE

UITDRUKKINGEN, STRAATTAAL EN ANDERE WOORDEN DIE BIJNA ONBEGRIJPELIJK ZIJN VOOR INBURGERAARS.....	2
LIJF EN LICHAAMSDELEN, VAN TOP TOT TEEN.....	6
GELD, RIJKDOM, ARMOE EN ZAKEN DOEN	13
DIEREN, BOMEN EN PLANTEN	16
VREEMDELINGEN, FAMILIE EN ANDERE MENSEN	18
ETEN, DRINKEN, KOKEN, ROKEN, SLAPEN EN KLEDING	21
SPEL, BEWEGING, STOPPEN EN STILSTAND	26
IN DE WINKEL, OP HET WERK EN OP SCHOOL	33
ZIEKTE, GEZONDHEID, LEVEN EN DOOD	37
DENKEN, DOEN EN LATEN	39
BOOSHEID, VERBAZING, SCHRIK, ANGST, VERDRIET, PLEZIER, MEDELEVEN EN ANDERE STEMMINGEN	48
HOE JE "UU" UITSPREEKT EN "NG"	55
BUITEN: VERKEER, WEGEN, WONINGEN ENZOVOORT	56
HET WEER EN DE TIJD	58
SCHELDWOORDEN, VLOEKEN, BELEDIGINGEN EN ANDERE GROFFE, PLATTE EN SCHUINE OPMERKINGEN	62
IETS, VEEL, WEINIG OF GENOEG, GELIJK, ONGELIJK, EENS EN ONEENS	64
WOORDJES OM TIJD TE WINNEN, OM DE AANDACHT TE TREKKEN OF OM NIET MET EEN MOND VOL TANDEN TE STAAN	72
DE KLEMTON/NADRUK	74
TREFWOORDEN.....	75

UITDRUKKINGEN, STRAATTAAL EN ANDER NEDERLANDS...

Auteur en illustrator: Jan Zandstra

Vormgeving: Paul Wagemaker

©KleurRijker educatieve uitgeverij

ISBN: 978-94-90807-31-3

1ste druk 2019

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

klantenservice@kleurrijker.nl

www.kleurrijker.nl

Voor de inburgeraar zitten de moeilijkheden soms in kleine dingen.

Hè? (met de e van weg) betekent: *wat gebeurt er? Wat zeg je?*

Maar *hé!* (met de ee van been) is een uitroep: *let op!*

Als je bij je vrienden komt, zeg je: “Gezellig!” maar als je dan steeds op je mobieltje zit te kijken, zeggen de anderen: “Gezellig!”. Dan bedoelen ze dat je juist óngezellig bent. En dat kan je horen aan de manier waarop ze het uitspreken. Aan de toon. En die staat niet in woordenboeken.

De klemtoon/nadruk is belangrijk; daarom geven we die in dit boek soms aan met een accent: *Daar báál ik van! Ze hééft het niet meer!* Op bladzijde 74 kan je méér lezen over de klemtoon/de nadruk.

Soms worden letters weggelaten en dat kan je aan het teken ‘ zien:

‘m betekent *hem*, *‘t* staat voor *het* en *‘ns* voor *eens*.

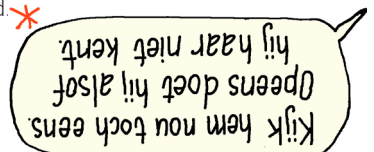
Vaak schrijven we twee of meer gelijke betekenissen/bedoelingen van een woord; daar zetten we dan een / tussen.

Eerlijk gezegd houden Eve, Yara en ik niet zo van platte taal, maar die hoor je wel vaak op straat en op TV. Daarom vind je hierin ook platte en groffe uitdrukkingen en uitroepen. Maar we schrijven er wel bij wanneer het plat of grof of schuin is:

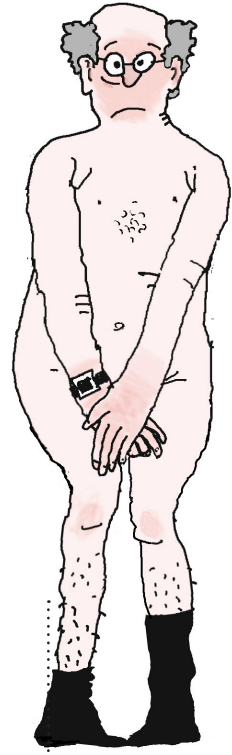
(Plat) betekent dat een uitdrukking onbehoorlijk/niet netjes is.

(Grof) betekent: agressief, beledigend, kwetsend.*

(Schuin) betekent: sexueel en plat.

LIJF EN LICHAAMSDELEN, VAN TOP TOT TEEN

Ons lijf/lichaam is het belangrijkste wat we hebben. Geen wonder dat we er zoveel uitdrukkingen mee hebben. We beginnen bovenaan, bij de top.

Zij heeft een bord voor d'r (haar) kop. =

Zij begrijpt/snapt/voelt totaal niet dat ...

Zijn haren rijzen te berge. = Hij schrikt zó dat zijn haren overeind/rechtop gaan staan.

Zijn haren rijzen te berge.

Geen haar op mijn hoofd die daar aan denkt. = Ik pieker er niet over. Dat weiger ik.

Ik krijg een kunstkop van jou. = (Grof) Ik word gek/krankjorem/tureluurs van jou.

Hoe háál je 't in je hoofd? = Waarom doe je zoiets?

Je bent niet goed bij je hoofd!

= (Grof) Je bent gek!

Hij heeft boter op zijn hoofd. = Hij is zelf ook fout/schuldig.

Het is hem in zijn bol geslagen. = Hij is gek geworden.

Ze kan het hoofd boven water houden. = Ze heeft weinig geld, maar ze kan er van leven. Ze redt het wel.

We steken de kop in het zand. = We willen de problemen niet zien.

Ze heeft het hoog in haar bol. = Ze vindt zichzelf heel goed.

Ik krijg een kop als een boei. =

Ik bloos. Ik word vuurrood.

Hij gaat uit zijn bol. = Hij is héél blij.

Hij gaat uit zijn dak.

We steken de kop in het zand.

Hij gaat uit zijn bol.

Zij is wat bleekjes geworden. = Haar gezicht is wit geworden.

Dat is geen gezicht! = Dat ziet er heel gek uit!

Ik kom ogen tekort. = Het is te veel om in één keer te bekijken.

Ik heb geen oog dicht gedaan. = Ik heb niet of weinig kunnen slapen.

Het oog wil ook wat. = Het moet er ook mooi uitzien.

U gooit hoge ogen. = U maakt een goede kans.

Zij maakt haar ogen op. = Ze doet mascara op haar oogleden.

Ik kijk mijn ogen uit. = Ik ben zó verbaasd en verrast door wat ik zie, dat mijn ogen er bijna uit vallen.

We kijken scheel van de honger/van jaloezie. = We hebben veel honger. We zijn zó jaloers dat we scheel kijken.

Op je neus! = Vergeet 't maar!

Dat gebeurt niet!

Iemand iets door de neus boren =

Ervoor zorgen dat iemand iets niet krijgt.

Dat zal ik jou aan je neus hangen! = Dat ga ik jou niet vertellen.

Het komt me mijn neus uit. = Ik heb er genoeg van.

Ze doet net alsof haar neus bloedt. =

Ze doet alsof ze het niet weet.

Ze neemt hem bij de neus. = Ze bedriegt hem.

Ze houdt hem voor de gek.

Dat wordt hem door de neus geboord. =

Dat krijgt hij dus niet.

Je valt met je neus in de boter. =

Je komt precies op het goede moment.

Jaja! Mijn neus! = Jaja! Vergeet 't maar!

Je kijkt met je neus. = Je zoekt niet goed.

Je kijkt op je neus. = Je bent teleurgesteld.

Dat is toch een wassen neus? = Dat stelt toch niets vóór?

Je zit er met je neus bovenop. = Het ligt vlakbij je.

Hij zit tot over zijn oren in de problemen.

... **Lik m'n neus.** = Lik m'n reet. (Plat en grof) Vergeet 't maar.

... **Hij zit tot over de oren in de problemen.** = Hij zit diep in de ellende/moeilijkheden.

... **De kinderen zijn één en al oor.** = De kinderen luisteren heel goed.

Hij lult de oren van je kop. = (Plat) Hij kletst/praat maar door.

Ik ben niet doof! = Ik hoor je wel!

Het gaat het ene oor in, het andere uit = Hij hoort je wel, maar vergeet dat gelijk weer.

Mijn mond viel open. = Ik was heel verbaasd.

Hij neemt geen blad voor de mond. = Hij zegt wat hij denkt.

Het water loopt me in de mond. = Ik krijg trek/honger.

Ik wil graag eten.

De jongen heeft de baard in zijn keel. = De jongen krijgt een zware/lage stem.

Breek me de bek niet open! = (Plat) Ik zal maar niet

... zeggen wat ik denk!

... **Hij zit bekken te trekken.** = Hij trekt gekke/rare gezichten.

... **Hij zet een grote bek op.** = (Plat) Hij praat hard om gelijk te krijgen.

... **Ze geeft me een grote bek.** = (Plat) Ze snauwt tegen me. Ze praat hard en kwaad tegen mij.

Hij zit bekken te trekken.

We worden met de nek aangekeken. = Mensen wijzen ons af/minachten ons/kijken op ons neer.

Ik ga daar van over mijn nek. = (Plat) Ik vind dat walgelijk/vreselijk.

Je lult uit je nek. = (Plat en grof) Je kletst maar wat.

Ik sta met een mond vol tanden. = Ik weet niets te zeggen.

Handen thuis! = Blijf van me af!

... **Afblijven met je tengels!** = (Grof) Niet aanraken met je handen!

... **Handje contantje.** = Direct betalen met echt geld.

... **Laat je handjes 'ns wapperen!** = (Grof) Ga eens iets dóen!

Ik ga daarvan over mijn nek

Zij houdt de hand op de knip. = Ze is zuinig.

Ze opent niet graag haar portemonnee.

Je mag wel in je handjes knijpen dat... = Je mag wel heel blij zijn dat ...

Ik vraag haar de hand. = Ik vraag of ze met mij wil trouwen.

OK. Hand erop! = Afgesproken!

Niks aan de hand! = Er gebeurt niets ergs! Geen probleem!

Zij nam het kind flink onderhanden. = Ze sprak streng met het kind.

Ik doe mijn auto van de hand. = Ik verkoop mijn auto.

Dat zuigt ie uit zijn duim. = Dat verzint hij.

Daar draai ik mijn hand niet voor om. =

Dat kan ik gemakkelijk.

Zoiets heb je niet in de hand. = Zoiets kan je niet besturen/regelen.

Wat is er aan de hand? = Wat gebeurt er?

Daar draai ik mijn hand niet voor om.

Dat ligt voor de hand.

Ik heb iets aan de hand dat... = Ik heb te maken met iets dat ...

Dat ligt voor de hand. = Dat is logisch/vanzelfsprekend.

Ik zal dat door de vingers zien. = Ik zal het toelaten.

Dat zijn twee handen op één buik. = Twee mensen die elkaar altijd gelijk geven/die het altijd met elkaar eens zijn.

Ze zit met de armen over elkaar. = Ze doet niks.

Zij geeft geen asem. = (Plat) Ze ademt niet. Ze zegt niets terug.

Je haalt mij het bloed onder de nagels vandaan. =

(Grof) Je maakt me woedend.

Ik kan je bloed wel drinken! = (Grof) Ik haat je!

Hij heeft 't achter de ellebogen. =

(Grof) Hij is niet te vertrouwen.

Maak van je hart geen moordkuil. = Zeg wat je in je hart voelt.

Ik moet mijn hart luchten. = Ik moet praten over wat ik voelt.

Dit moet me even van het hart. = Hierover moet ik even met je praten.

Heb het hart niet! = (Grof) Durf dat niet! Heb niet het lef! Haal dat niet in je hersens!

Dat krijg ik niet over mijn hart. = Dat durf ik niet te zeggen.

Maak van je hart geen moordkuil.

Maak je borst maar nat! = (Plat) Bereid je maar voor op iets ergs!

Dat stuit me tegen de borst. = Dat vind ik naar/vervelend.

Dat kan je wel op je buik schrijven. = (Plat) Dat gebeurt niet.

Ik heb er mijn buik vol van. = Ik baal ervan. Ik wil dat niet meer.

Ze zijn twee handen op één buik. = Ze verdedigen elkaar.

Dat ligt me zwaar op de maag. = Daar heb ik problemen/moeite mee.

Dat krijg je in de schoot geworpen.

Dat krijg je in de schoot geworpen. = Dat krijg je zó maar, zonder dat je er iets voor hebt gedaan.

Het geld groeit ons niet op de rug. =

We hebben niet veel geld.

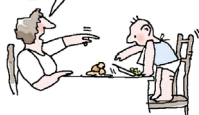
Ik heb het in mijn rug. = Ik heb pijn in mijn rug.

Ik ben door mijn rug gegaan. = Ik heb mijn rug geforceerd/te veel belast.

Ik ben door mijn rug gegaan.

Ga op je gat zitten!

Je kan m'n rug op! = (Plat en grof) Bekijk 't maar!

Vergeet 't maar!

Ga op je gat zitten! = (Plat) Ga rechtop zitten!

Hij moet met de billen bloot. = (Plat) Hij moet zijn mening geven.

Hij staat in z'n blote gat. =

(Plat) Hij is bloot/naakt.

Ze slaat hem bont en blauw. = Ze slaat hem zo hard dat hij rode en blauwe plekken krijgt.

Hij grijpt me bij mijn lurven. = Hij grijpt me.

(Lurven bestaan alleen in deze uitdrukking.)

Ze slaat hem bont en blauw.

Ik zit op mijn hurken.

Ik zit op mijn hurken. = Ik zit met mijn knieën gebogen.

(Hurken bestaan alleen in deze uitdrukking.)

Hij heeft eelt op zijn ziel. = Hij is keihard.

Hij is niet gauw geraakt.

Ze krijgt 't op haar heupen. = Ze wordt opgewonden, druk of boos.

Dat slaat als kut op Dirk. = (Plat, schuin) Dat heeft er niets mee te maken.

De man is op zijn pik getrapt. = (Plat en schuin)

De man is beledigd.

Je staat voor lul /joker/gek/. = (Plat en grof)

Iedereen vindt jou raar.

De man is op zijn pik getrapt.

